

Nr 19

Allmänna beredningsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om en undersökning av fortutbildningsmöjligheterna för olika personalgrupper inom sjukvårdens område.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 205 av herrar *Mogård* och *Lindgren* samt II: 293 av fru *Johansson m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av en utredning för att undersöka fortutbildningsmöjligheterna för olika personalgrupper inom sjukvårdens område.

I motionerna framhålles, att personalen vid våra sjukhus är en i utbildningshänseende delvis eftersatt grupp. Mycket har visserligen gjorts, men mer bör kunna göras för att stimulera den till fortutbildning. Sålunda bör ett sjukhusbiträde med dokumenterad och allsidig sjukhustjänst vid utbildning till sjuksköterska kunna få räkna sig till godo tidigare utförd praktisk tjänstgöring. Staten borde kunna hjälpa ambitiös personal att komplettera sina teoretiska kunskaper t. ex. genom att låta den behålla viss del av lönen under utbildningstiden, anordna kvällskurser, uppmuntra korrespondenskurser o. s. v. För sjuksköterskor, som vill utbilda sig till läkare, kan man tänka sig viss lättnad i den praktiska utbildningen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från medicinalstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svensk sjuksköterskeförening och Svenska kommunalarbetareförbundet.

Medicinalstyrelsen anför, att sjuksköterskeutbildningen under de senaste tio åren omorganiserats och att en sjuksköterskeeelevs praktik och ett sjukvårdsbiträdes tjänstgöring numera ej kan jämföras. Med hänsyn till de goda villkor, som en sjuksköterskeeelev i regel åtnjuter, förefaller en mindre avkortning av sjuksköterskeutbildningen för ett f. d. sjukvårdsbiträde vara av liten betydelse.

Angeläget är att sjukvårdsbiträdena snarast erhåller en ordnad yrkesutbildning. Landstingsförbundet och Stadsförbundet lär emellertid inom kort framlägga förslag om dylik.

I fråga om den praktiska läkarutbildningen för f. d. sjuksköterskor anser styrelsen, att det är fråga om helt skilda yrken, varför särskilda lättnader i läkarutbildningen icke är praktiskt genomförbara.

Styrelsen avstyrker motionerna.

Landstingsförbundet erinrar om det av medicinalstyrelsen omnämnda,

väntade förslaget om grundutbildning för sjukvårdsbiträden. Även kursplanerna för undersköterskekurserna är föremål för översyn. För att underlätta för sjukvårdsbiträden att komplettera sina teoretiska kunskaper har landstingen ställt särskilda stipendiemedel till förfogande. Framdeles torde f. ö. dylik komplettering i regel ej bli erforderlig. Förbundets styrelse följer utvecklingen på området och kommer att, i den mån behov föreligger, ta initiativ till fortutbildningskurser.

Stadsförbundet hänvisar till ett yttrande av sin sjukvårdsdelegation. Denna anför bl. a., att inom storstäderna vidtages åtskilliga åtgärder i motionernas syfte. Sålunda anordnas utbildningskurser för sjukvårdsbiträden, kurser för utbildning av dessa biträden till sjuksköterskebiträden och undersköterskor samt kokerskurser. Stipendier har inrättats. Vidare framhålls den ovannämnda utredningen. Motionerna avstyrkes.

Sjuksköterskeföreningen hänvisar till 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen betänkande. Kommitténs förslag för utbildningen har successivt genomförts med vissa modifikationer. Erfarenheten har visat att ytterligare avkortning av praktiken icke är möjlig. En sjuksköterskas och ett sjukvårdsbiträdes arbetsuppgifter är av olika art. Detsamma gäller för sjuksköterskans arbete, jämfört med medicine kandidatens. Föreningen hänvisar vidare till den redan nämnda utredningen inom Landstingsförbundet. Motionerna avstyrkes.

Kommunalarbetareförbundet understryker, att det är en viktig uppgift att undanröja alla ekonomiska hinder för dem som önskar vidareutbilda sig inom sitt yrke. I likhet med motionärerna anser förbundet personalen vid sjukhusen vara en i utbildningshänseende eftersatt grupp och påpekar, att förbundet vid åtskilliga tillfällen gjort framstötar för att få en bättre utbildning till stånd. Förbundet har med sjukhusens huvudmän överenskommit om utbildning av undersköterskor. Förbundet erinrar vidare om att en kommitté för närvarande arbetar för att få fram en god grund för all vårdpersonal och förbättrad sköterskeutbildning och framhåller, att ett mycket stort antal av den kvinnliga biträdes- och undersköterskepersonalen utför sina uppdrag ambitiöst och kunnigt och genom eget intresse skaffat sig erfarenhet och utbildning. Förbundet strävar efter att få till stånd så god utbildning som möjligt och att utsträcka denna utbildning till grupper, som för närvarande saknar sådan. Förbundet delar den i motionerna framförda uppfattningen, att anställda sjukvårdsbiträden och undersköterskor bör stimuleras att skaffa sig den ytterligare teoretiska utbildning, som erfordras för att vinna inträde vid sjuksköterskeskolorna. Dylik personal bör få bibehållas vid oavkortad lön vid genomgång av folkhögskolor eller motsvarande läroanstalter och även på annat sätt erhålla ekonomisk hjälp till studier. Sinnessjukvårdspersonalens studier bör under-

lättas genom samhälleliga insatser för att förbättra personalens möjligheter till befordran. Förbundet tillstyrker motionerna.

Utskottet. Utskottet finner i likhet med motionärerna att ökade möjligheter till fortsatt utbildning bör beredas personal på alla poster inom sjukvården. Möjligheterna för biträdespersonalen att nå ansvarsposter bör alltså ökas för att sjukvården skall kunna tillföras ambitiös ungdom och få denna att stanna kvar inom yrket. I det av utskottet i ärendet införskaffade materialet har uppgifter lämnats beträffande den verksamhet som nu på olika håll äger rum för att lösa utbildningsfrågor för sjukvårdspersonalen. Inom Landstingsförbundet och Stadsförbundet pågår just nu en utredning om yrkesutbildning för sjukvårdsbiträden, i vilken även Kommunalarbetsareförbundet är representerat. Utredningen torde enligt vad utskottet erfarit bli slutförd under våren 1957, och man kommer att framlägga förslag om en grundutbildning i form av en kurs, omfattande såväl teoretiska som praktiska utbildningsmoment, vilken grundutbildning skulle uppställas som villkor för anställning som sjukvårdsbiträde. Utredningen torde enligt utskottets mening vara av så väsentlig betydelse, att resultatet av densamma bör avvaktas, innan ytterligare åtgärder övervägs.

Utbildning till undersköterskor sker nu mera sporadiskt inom landstingssjukhusen, och det synes synnerligen önskvärt att en sådan utbildning blir allmän och att sjukhusen även utnyttjar den sålunda bättre utbildade arbetskraften på ett utökat antal ansvarsbefattningar.

Sjukvårdsbiträden och undersköterskor som önskar avlägga sjuksköterskeexamen kan för närvarande erhålla ett visst stöd härför genom stipendier från landsting och fackföreningar, men utbildningen kräver ändå ganska stora uppoffringar av dem, som varit anställda inom sjukvården många år. De har i allmänhet varit nödsakade att åtminstone genomgå en tvåårig folkhögskolekurs före den treåriga utbildningen vid sjuksköterskeskolan. Det synes kunna ifrågasättas om icke den allmänbildningsnivå, som anses böra krävas av en sjuksköterskeelev, skulle kunna få dokumenteras även på annat sätt än genom betyg över viss skolgång. I stor utsträckning skulle de nödvändiga kunskaperna kunna inhämtas genom korrespondensundervisning och kvällskurser. Denna form för studier torde kunna medföra en förkortning av studietiden och bör, med viss uppmuntran från sjukhusledningens sida, väl kunna låta sig förena med arbete inom sjukvården. Vid sjuksköterskeskolorna anses det mycket svårt att genomföra en förkortning av studietiden med hänsyn till den moderna tidens krav på sjukvårdspersonalen. Att avräkna någon kurstid för dem som redan haft praktisk erfarenhet av sjukvård anses svårt beträffande

skolor, där utbildningen sker på den fastställda minimitiden, men det synes rimligt att provtjänstgöringen om 2—3 månader i andra fall icke kräves av sådana sökande.

Frågan om löneförmåner för den anställda sjukvårdspersonalen under utbildningstiden måste bli föremål för förhandling men är säkerligen av ytterst stor betydelse, om man vill jämna vägen för biträdespersonal att nå ansvarsposter genom en så pass tidskrävande vidareutbildning som här är i fråga.

Utskottet behjärtar helt motionernas syfte, men får med hänsyn till det nyss anförda hemställa,

att de likalydande motionerna I: 205 och II: 293 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 mars 1957

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jonsson, John Wiktor, Andersson, Axel, Persson, Johan, Strandler*, Ståhle, fru Nilsson*, fru Hamrin-Thorell och herr Gustafsson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herr Gustafsson i Bogla, fru Svedberg, herrar Bark, Nestrup, Engkvist*, Nihlfors*, fröken Wallerius, herrar Carlsson i Huskvarna, Nyhage, Börjesson och Svensson i Kungälv*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.